

gyonmentő vásárokra, mert a nagy közönség részvételével nagyobb árat remélnek elérhetni, mint elszigetelt eladás esetében. Am akárhogyan is tekintsük e problémát, melynek megoldását a közeljövő meg fogja hozni: tény, hogy az utóbbi időknél az a jelensége, hogy az árverési hiénák nevetséges olcsó áron vették össze az árverési ingókat, hogy azután sokszor a végrehajtást szenvedővel összejátssza, neki adják el újra — nem volt egészségesnek mondható és sem az adósnak, sem a zálogát vesztő hitelezőnek érdekét nem szolgálta.

Minden esetre azonban kivételt kellett volna tenni, az esetre, ha valamely kereskedőnek nyílt üzletében árusított ingói kerülnek árverésre: mert itt az a szociális elv nem érvényesülhet, hogy meg kell védeni a magánembert használt butorai és egyéb háztartási cikkei elköttyavetyélésétől; másfelől üzleti raktár árverésen való elárúsítására rendszerint ügyis csak kényszeregyesség meghiúsulása vagy csőd esetén szokott sor kerülni, amikor is az OHE. vagy a tömeggondnok közbenjötté elég garancia arra, hogy megtettek minden lehető az érdekeltek arra, hogy a kényszereladás minél nagyobb nyilvánosság mellett menjen végbe; a tönkrement kereskedő deszortirozott árúraktára, divatjammult ingói rendszerint oly értékcsökkenésen estek túl, hogy nem igényelhető reálisan a becsérték $\frac{2}{3}$ részének elérése — viszont mi célt szolgálna az, hogy feltartóztatlanul folyják tovább az árúraktár romlása és értékcsökkenése és valami élő tetem módjára megoldhatatlan problémát jeleltsen az érdekeltek számára?

F. P.

JOGGYAKORLAT

Zálogjog jelképi átadás útján. Évszázados a vita a zálogjognak szimbolikus átadás útján való megszerzése körül. A modern jogrendszerek még ha ismerik is az ingó-jelzálog intézményét, elvileg a zálogjogot akként építik ki, hogy annak dologjogi jellege már a zálogjog is a zálogtárgy fizikai átadása útján szembeötlően kitűnjék. Az élet szükségleteit azonban az a felfogás, amely a zálogtárgynak a záloghitelező részére való átadását és a záloghitelező fizikai birtokát a legridegebb szószerintiséggel kívánja meg, nem elégíti ki. A biztosíték-nyújtás a zálogtárgy fizikai helyváltoztatását, más érdek sérelme nélkül nem tűri. Egy üzem vitelében foglalkoztatott berendezési tárgyak, felszerelések, az üzemből annak folytonossága érdekében el nem távolíthatók; más esetekben a tárolás alatt álló, elvileg tehát elküldésre váró árukészletek addigi tároló helyükről csak jelentős költségek felmerülésével volnának más helyre

átvihetők. Ezek a gazdasági motívumok ellene szólnak annak, hogy a biztosításul lekötni szándékolt ezek a javak a hitelező birtokába átadassanak, ami fizikai helyváltoztatással járna. A zálogjog birtoklásának a zálogjogjegyzéssel való történeti fejlődésére igen érdekes fejtegetést ad Nizsalovszky „Értékjog és zálogjog” című tanulmányában (19—20. l.). Gazdasági üzemi érdekek tehát sokszor a lekötni szándékolt dolog változatlan helybenmaradását kívánják, ugyanakkor, amikor jogszabályaink a zálogjog érvényességéül a záloghitelező javára leendő átadást, ami normaliter a zálogtárgy helyváltoztatásával egyértelmű lesz, írják elő. Hogy az itt érintett gazdasági-üzemi — a helyváltoztatást kizáró — érdekek sérelmet ne szenvedjenek, a joggyakorlat és még inkább a jogirodalom keresi az ellentét enyhítését, aminek eszközét a jogszabályok merevségének enyhítésében találja meg. Így áll elő az a megoldás, amely a zálogtárgy birtokbaadását akként is megvalósíthatónak véli, hogy maga a zálogtárgy helyét változtatni ne legyen kénytelen. A zálogtárgy szimbolikus átadása, a zálogtárgynak zálogtartó kezére való bocsátása, a zálogtárgynak a hitelező zálogbirtokát feltüntetető jeltáblával való ellátása mutatják a birtokbaadást megkívánó jogszabály és a helyváltoztatás ellen szóló gazdasági érdekek küzdelmének kiegyenlítő eszközeit.

Bírói gyakorlatunk e kérdésben nehezen tud egységesen kibontakozni, ami érthető is, mert hiszen a zálogtárgy birtokbaadása nemcsak az ezt rendelő jogszabálynak, a jogi dogmatikának szűksége, hanem egyúttal gazdasági érdeket is takar, nevezetesen azt az érdeket, hogy a zálogtárgynak zálogjogi lekötöttsége a záloghitelező birtoklásával annyira, amennyire publicitást kapjon és a harmadik ok, ne legyenek tévedésbe ejthetők az adós helyzete felől azáltal, hogy a valójában lekötött értéktárgyak, az adós szabad rendelkezésére álló, le nem kötött értéktárgyaknak mutatkoznának. Az adós gazdasági érdeke sem egyéni érdekek csupán, mert hiszen összességében a gazdasági üzemek továbbvitele általános közgazdasági érdeket is jelent. Ugyanúgy, mintahogy a zálogjog publicitása a közhiteleti szempontok révén szintén közgazdasági érdekű, de még ha a szembenálló érdekek mindegyikéről meg is állapítható, hogy egyképen közgazdasági vonatkozásúak, a kiegyenlítő megoldás keresése akkor is helyénvaló.

Egy ily kiegyenlítő megoldás képét mutatja a kir. Kúria P. V. 78/930. számú határozata, amely a zálogjog érvényes létrejöttét mondotta ki oly tényállás mellett, hogy a zálogul lekötni kívánt tengeri a felperesi megbízott tulajdonát képező góréban volt már a lekötés előtt elhelyezve és a kézi zálogtárgynak átadását a Kúria befejezettnek látta

azzal, hogy a záloghitelező az adóssal való megegyezés alapján abba a helyzetbe jut, hogy a dolgon a tényleges hatalmát közvetlenül, vagy képviselő útján gyakorolja és így a kezizálog megalakításához a megegyezés magábanvéve is elegendő, ha a zálogos hitelező vagy képviselője a dolgot már tényleges hatalmában tartja. Kiemeli még a Kúria ezenfelül, hogy a zálogul szolgáló tengerinek lekötésekor a felperes cég jogára figyelmeztető jelölő tábla a góréra nyomban kifüggesztetett.

Kívánatos volna, ha bírói gyakorlatunkban a zálogjogi kikötés tekintetében mielőbb végleges és egyöntetű felfogás alakulna ki.

B. S.

A coulanteria elbirtoklása. Az egyik napilap hírt adott a budapesti törvényszék egy munkaügyi döntéséről, amely a munkaadó gorombasága miatt kilépett alkalmazott keresetét elutasította azzal az indokolással, hogy az alkalmazott hosszú időn át tűrte a kilépés okául szolgáló gorombasághoz hasonló korábbi gorombaságait. Az ügyben rejlő komikumon túl is érdemes a kérdéssel elvi részében foglalkozni. Nem ismerjük a kir. Törvényszék indokait, de a konkrét esettől elvonatkoztatottan érezzük annak az elvnek erejét, hogy a hosszabb időn át követett, illetve az ellenfél részéről türt jogellenesség nem bírálható el teljesen egyezően a frissében jelentkező jogellenességgel. A saját praxisomban fordult elő az alábbi eset. Egy hadiszolgálatra berendelt mérnök lakását nem adta fel és a negyedévi bérösszegeket a hadtápterületről hosszabb időn keresztül késedelmesen küldötte meg. A tulajdonos a késedelmesen küldött pénzt mindenkor fenntartás nélkül elfogadta. A 6. vagy 7. negyedévben a szokásos késedelem terjedelmét meg nem haladóan adta fel a bért a bérlő. A háztulajdonos bér nem fizetés okából felmondással élt. Úgy a járásbíróság, mint a törvényszék a felmondást érvénytelennek mondotta ki arra való utalással, hogy a tulajdonos, aki a bért huzamosabb időn keresztül elkésztetten is elfogadja, a bérfizetés elkésztése okából érvényesen fel nem mondhat. A gondolat erejére érdemes idézni Grosschmid tanítását: „a bérbeadó (más hitelező) a szerződés (végrendelet, törvény, lakbérleti szabály) szigorú határozmányai ellenére éveken keresztül elfogadta a fizetést minden szó nélkül 1-e helyett 15-én . . . világos, hogy ezzel ezen határozmányok félretéve nincsenek (a viszony alapfalaira ez elkésés ki nem hat), legfeljebb, hogy előrántások kellő előleges figyelmeztetés nélkül beleütköznek a véghezviteli jó hiszembe”. (Fejezetek II. k., 863. 1.) Grosschmid felfogása szerint tehát a jogosultságra, illetve a kötelezettségre a jogszerűtlenség tolerálása után is érvényben maradnak az adósra szigorúbb rendelkezések, de